

ROMÂNIA

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"*
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Calea Plevnei, nr. 141B, sector 6, cod poștal 060011

Tel: 021-311.69.15

Fax: 021-311.69.01

Website: www.csm1909.ro

DIRECȚIA LEGISLAȚIE, DOCUMENTARE ȘI CONTENCIOS

Adresa nr. 4800 din data de 23.04.2019

**Domnului Kees Sterk,
Președintele Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare**

Stimate domnule președinte,

Ca urmare a cererii transmise prin poșta electronică la data de 14 februarie 2019, prin care ați solicitat Consiliului Superior al Magistraturii exprimarea unui punct de vedere referitor la sesizarea formulată de Forumul Judecătorilor din România, Asociația Judecătorilor Profesioniști și Mișcarea pentru apărarea statutului procurorilor, adresată Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, privind situația independenței sistemului judiciar din România, vă comunicăm următoarele:

În cursul anului 2018 au fost adoptate o serie de acte normative prin care au fost modificate și completate Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, generic numite „**Legile justiției**”.

Astfel, Legea nr. 207/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară a fost publicată la data de 20.07.2018 în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 636/2018.

La data de 15.10.2018 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 868/2018, Legea nr. 242/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Legea nr. 234/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii a fost publicată la data de 8.10.2018 în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 850/2018.

Anterior adoptării acestor legi, proiectele de acte normative supuse dezbaterii parlamentare au fost transmise spre avizare Consiliului Superior al Magistraturii, fiind avizate negativ de Plenul Consiliului prin Hotărârea nr. 1148/09.11.2017.

Ulterior, la dezbaterile din Comisia specială comună a Parlamentului României vizând proiectele de modificare a legilor justiției, care au avut loc în perioada noiembrie-

decembrie 2017, Consiliul Superior al Magistraturii a prezentat propriile propuneri de amendamente, parte din acestea fiind însușite în procedura parlamentară.

Cele trei acte normative au făcut obiectul controlului *a priori* de constituționalitate, urmat de procedura de reexaminare de către Parlament pentru punerea de acord a prevederilor neconstituționale cu deciziile Curții Constituționale.

De asemenea, o serie de modificări în ceea ce privește aspectele supuse analizei au intervenit prin O.U.G. nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției. Prin Hotărârea nr. 1038/2018, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a avizat favorabil, cu observațiile prezentate în Anexa la hotărâre, proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției.

În prezent, se află în procedură parlamentară proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției (PL-x nr. 542/2018).

La data de 20 februarie 2019, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 137/2019, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 7/2019 privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiați, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

Actul normativ menționat anterior a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 12/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției. Proiectul acestui act normativ a fost transmis Consiliului Superior al Magistraturii, care prin Hotărârea Plenului nr. 39/2018 l-a avizat negativ.

În ceea ce privește întrebările în privința cărora prin sesizarea formulată s-a solicitat răspunsul asociațiilor profesionale ale judecătorilor și procurorilor și să se emită o declarație de susținere a magistraților din România, Consiliul Superior al Magistraturii formulează următoarele observații:

1) Referitor la procedura de promovare în funcții de execuție, noua reglementare consacră promovarea în două etape, mai întâi promovarea pe loc și apoi promovarea efectivă, accesibilă doar judecătorilor și procurorilor care au promovat anterior pe loc, dobândind astfel gradul profesional imediat superior.

Această modalitate de promovare a fost propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, argumentele care au justificat-o vizând valorificarea activității practice propriu-zise a judecătorilor și procurorilor în cadrul evaluării, spre deosebire de reglementarea anterioară în care promovarea se făcea doar în baza unui concurs în care se verificau cunoștințele teoretice. Mai mult, ca element de diferențiere față de forma anterioară a legii, care permitea promovarea în grad profesional fără ca judecătorul sau procurorul să fi desfășurat activitate la toate nivelurile de jurisdicție, s-a urmărit ca promovarea efectivă în cadrul instanțelor sau parchetelor ierarhic superioare să nu poată

avea loc decât în condițiile în care magistratul respectiv a funcționat efectiv pe durata prevăzută de lege la instanța sau parchetul ierarhic inferior, asigurând astfel existența unei experiențe practice relevante.

În plus, tot ca urmare a propunerilor formulate de Consiliul Superior al Magistraturii și din aceleași rațiuni, prin modificările intervenite a fost majorată vechimea necesară pentru promovare, art. 44 din Legea nr. 303/2004, așa cum a fost modificat prin Legea nr. 242/2018 și O.U.G. nr. 92/2018, stabilind că:

„Art. 44 - (1) Pot participa la concursul de promovare la instanțele sau parchetele imediat superioare judecătorii și procurorii care au avut calificativul «foarte bine» la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani, au funcționat efectiv timp de cel puțin 3 ani la instanța sau parchetul ierarhic inferior celui la care doresc să promoveze și îndeplinesc următoarele condiții minime de vechime:

a) 7 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcțiile de judecător de tribunal sau tribunal specializat și procuror la parchetul de pe lângă tribunal sau la parchetul de pe lângă tribunalul specializat;

b) 10 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcțiile de judecător de curte de apel și procuror la parchetul de pe lângă aceasta;

c) 10 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(2) La calcularea condiției minime de vechime pentru a participa la concursul de promovare nu se ia în considerare perioada în care judecătorul sau procurorul a avut calitatea de auditor de justiție.

(3) Vechimile prevăzute la alin. (1) și (2) trebuie să fie îndeplinite până la data înscrierii la concursul de promovare.

(3¹) Pentru a fi promovați în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurorii trebuie să nu fi fost sancționați disciplinar, să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, cel puțin 10 ani vechime în funcția de procuror sau judecător, cel puțin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel și să fi fost declarați admiși în urma unui concurs organizat de către comisia constituită în acest scop.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii verifică, prin secțiile corespunzătoare, îndeplinirea condițiilor prevăzute la alin. (1) - (3¹). ”

După cum rezultă din art. 46 alin. (3) și 46² alin. (2) din același act normativ, procedura de organizare și desfășurare a concursului, inclusiv comisiile de concurs și constituirea acestora, aspectele supuse verificării și modalitatea de stabilire și contestare a rezultatelor se stabilesc prin Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor.

În plus, Consiliul a manifestat preocupare pentru modificarea unor aspecte din lege care generau disfuncționalități.

Astfel, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1038/2018 prin care a fost avizat favorabil proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, au fost formulate o serie de propuneri în scopul îmbunătățirii cadrului normativ după cum urmează:

La articolul 44, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 44 - (1) Pot participa la concursul de promovare pe loc la instanțele sau parchetele imediat superioare judecătorii și procurorii care au avut calificativul "foarte bine" la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani și îndeplinesc următoarele condiții minime de vechime: (...)”

Articolul 46 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 46 - (1) Concursul de promovare pe loc constă în susținerea unei probe scrise.

(2) Procedura de desfășurare a concursului, inclusiv modalitatea de contestare a rezultatelor, precum și materiile la care se susține proba scrisă prevăzută la alin. (1), în funcție de specializare, se stabilesc prin Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor.

(3) Dispozițiile art. 21 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.”

La articolul 46³, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Procedura de organizare și desfășurare a concursului, inclusiv comisiile de concurs și constituirea acestora, aspectele supuse verificării în cadrul probei prevăzute la alin. (1) și modalitatea de stabilire și contestare a rezultatelor, se stabilesc prin Regulamentul prevăzut la art. 46 alin. (2).”

În esență, s-a reținut că modalitatea de redactare a textelor nu era foarte clară. Astfel, deși art. 44 alin. (1) și art. 46 din lege vizau în mod evident concursul de promovare pe loc, acest fapt nu era precizat expres în cuprinsul reglementărilor, fapt de natură a genera dificultăți în interpretare.

În egală măsură, era necesară modificarea alin. (2) al art. 46, pentru o reglementare flexibilă în ceea ce privește materiile la care se susține proba scrisă, în cadrul concursului de promovare pe loc.

Un alt aspect semnalat în legătură cu promovarea judecătorilor și procurorilor în funcții de execuție a fost acela că, potrivit art. 46 alin. (3) teza a II-a, „anularea sau modificarea în orice mod a baremului de răspuns stabilit pentru oricare dintre subiectele de concurs, după ce acest barem a fost adus la cunoștință candidaților, atrage invalidarea concursului și reluarea acestuia.”

Prin urmare, conform acestor dispoziții, anularea sau modificarea baremului chiar și numai pentru un subiect de concurs ar fi atras invalidarea concursului și reluarea acestuia, ceea ce ar fi ridicat, în practică, probleme serioase, față de multitudinea subiectelor de concurs, în raport de care probabilitatea admiterii cel puțin a unei contestații la barem este una destul de mare.

Ca atare, s-a apreciat că este necesară adaptarea reglementării adoptate recent de legiuitor, astfel încât să fie corectate elementele de incertitudine normativă semnalate.

Propunerile referitoare la promovarea în funcții de execuție au fost reiterate ulterior de către Consiliul Superior al Magistraturii prin sesizările adresate ministrului justiției și Guvernului României, fiind adoptate prin O.U.G. nr. 7/2019.

Apreciem că nu pot fi reținute criticile formulate pe acest aspect, reglementarea în vigoare a concursului de promovare oferind suficiente garanții din prisma obiectivității și transparenței, procedura de organizare și desfășurare a concursului, inclusiv comisiile de concurs și constituirea acestora, aspectele supuse verificării și modalitatea de stabilire și

contestare a rezultatelor urmând a fi stabilite de Consiliu prin Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor.

Aceleași concluzii se mențin și cu privire la examenul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, legea stabilind că această promovare se face doar pe bază de concurs, procedura de desfășurare a concursului de promovare, inclusiv modalitatea de contestare a rezultatelor fiind stabilite prin regulament aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii, potrivit legii, fiind asigurate toate garanțiile de obiectivitate și transparență. În noua reglementare, ca urmare a inițiativei Consiliului Superior al Magistraturii, a fost eliminată proba scrisă, care a fost apreciată ca nerelevantă pentru promovarea judecătorilor la cel mai înalt nivel al instanțelor judecătorești. Mult mai adaptate cu specificul acestui concurs, au fost menținute proba având ca obiect evaluarea actelor întocmite de candidați sau care privesc activitatea acestora, în cadrul căreia sunt verificate capacitatea de analiză și sinteză, coerența în exprimare, argumentația din punctul de vedere al clarității și logicii și respectarea termenelor rezonabile de soluționare a cauzelor și de redactare a hotărârilor, precum și interviul susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

Și în ceea ce privește acest concurs, deoarece reglementarea adoptată prin Legea nr. 242/2018 și O.U.G. nr. 92/2018 conținea o serie de necorelări referitoare la punctajul ce poate fi atribuit candidaților în urma susținerii probelor de concurs, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1038/2018 prin care a fost avizat favorabil proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, au fost formulate o serie de propuneri în scopul îmbunătățirii cadrului normativ.

Propunerile Consiliului referitoare la art. 52⁵, reiterate și ulterior avizului menționat, au fost adoptate prin O.U.G. nr. 7/2019.

2) În ceea ce privește aspectele vizând libertatea de exprimare a judecătorilor și a procurorilor, relevante sunt dispozițiile art. 9 alin. (3) din Legea nr. 303/2004, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 242/2018:

„(3) Judecătorii și procurorii sunt obligați ca, în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la manifestarea sau exprimarea defăimătoare, în orice mod, la adresa celorlalte puteri ale statului - legislativă și executivă.”

Prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a realizat controlul *a priori* de constituționalitate și cu privire la textul art. 9 alin. (3) și a apreciat că acesta nu încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție.

Curtea a reținut că *„independența justiției nu înseamnă o libertate absolută a judecătorului de a se exprima sau manifesta după criterii arbitrare, ci cu respectarea obligației sale de rezervă. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „magistrații sunt ținuti de obligația de rezervă care îi împiedică să reacționeze într-o anumită situație” (...).*

De asemenea, exprimarea publică a unor reprezentanți ai judecătorilor/procurorilor, spre exemplu, membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, președintele/vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau procurorul general al României, trebuie să urmeze aceleași coordonate, în limitele și potrivit legii. Luările

publice de poziție ale acestora pot fi ferme, însă, în același timp, trebuie să fie animate de un respect instituțional ce trebuie să caracterizeze activitatea oricărui funcționar al statului.”

Cu privire la sintagma referitoare la obligația judecătorilor și procurorilor de a se abține de la manifestări sau exprimări defăimătoare realizate „în orice mod”, Curtea a constatat că aceasta este cât se poate de clară. Astfel, textul se aplică indiferent că judecătorii și procurorii se exprimă în scris sau oral, în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Pe de altă parte, în cuprinsul Avizului Preliminar al Comisiei pentru democrație prin drept a Comisiei Europene (Comisia de la Veneția) s-a apreciat că restricția impusă de aceste dispoziții ar trebui eliminată, exprimându-se îndoieli serioase cu privire la modul în care o astfel de restricție generală referitoare la libertatea de exprimare a magistraților ar putea fi justificată.

Astfel, s-a reținut, printre altele, că, potrivit Raportului Comisiei de la Veneția cu privire la libertatea de exprimare a judecătorilor, pe baza unei revizuirii a dispozițiilor legislative și constituționale europene și a jurisprudenței relevante, garanțiile privind libertatea de exprimare se extind și asupra judecătorilor.

S-a apreciat că noua obligație impusă judecătorilor și procurorilor români pare a fi inutilă în cel mai bun caz și periculoasă în cel mai rău caz, fiind evident că judecătorii nu trebuie să facă declarații defăimătoare la adresa oricărei persoane, nu numai la adresa puterilor statului, nefiind necesar să se precizeze acest lucru prin lege. Din contră, s-a apreciat ca fiind periculos să se facă acest lucru, mai ales că noțiunea de defăimare nu este definită clar și această obligație se referă în mod specific la alte puteri ale statului, fiind deschisă calea unei interpretări subiective.

În plus, noua dispoziție nu poate fi justificată ca fiind o reflectare a principiului cooperării loiale între instituții, a cărei importanță a fost subliniată de Comisia de la Veneția deja în 2012 în ceea ce privește România. Dacă aceasta ar fi motivația prevederii, aceeași obligație ar trebui să fie impusă tuturor puterilor statului, inclusiv în ceea ce privește criticile aduse judecătorilor de către deținătorii de funcții politice.

Având în vedere aceste considerente, ca urmare a solicitării Comisiei Speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției de a transmite observații și propuneri, pentru a putea corecta situații care ar putea apărea în practica instanțelor și parchetelor prin punerea în aplicare a celor trei legi ale justiției, ținând cont și de recomandările Comisiei de la Veneția, prin adresa nr. 19354/2.10.2018, Consiliul Superior al Magistraturii a propus abrogarea art. 9 alin. (3) din Legea nr. 303/2004.

3) Referitor la Secția de investigare a infracțiunilor din justiție, criticile formulate în sesizare vizează în concret introducerea în cuprinsul Legii nr. 304/2004 a unei secțiuni vizând înființarea acestei structuri (art. 88¹ – 88⁹).

Cu privire la constituționalitatea unei astfel de reglementări s-a pronunțat Curtea Constituțională în cadrul exercitării controlului *a priori* cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (adoptată de Camera Deputaților la data de 13.12.2017 și de Senat la data de 20.12.2017).

Astfel, prin Decizia Curții Constituționale nr. 33/23.01.2018 au fost respinse ca neîntemeiate criticile privind înființarea Secției pentru Investigarea Infraacțiunilor din Justiție (paragrafele 125-159).

În esență, în ceea ce privește critica referitoare la efectele pe care înființarea acestei secții le are asupra competenței Direcției Naționale Anticorupție, Curtea a apreciat că *„opțiunea legiuitorului în sensul înființării unei noi structuri de parchet — secție, în cadrul Parchetului de pe lângă Î.C.C.J. —, corespunde competenței sale constituționale de legiferare în domeniul organizării sistemului judiciar”* (par. 127).

Curtea a constatat că însăși Legea fundamentală stabilește derogări de la competența materială obișnuită a parchetelor, având în vedere criteriul calității persoanei (par. 137). De asemenea, Codul de procedură penală stabilește competența după calitatea persoanei în cazul curților de apel și în cazul Înaltei Curți de Casație și Justiție (par. 138).

Curtea a reținut că instanța de contencios constituțional a statuat deja, prin Decizia nr. 909 din 1 noiembrie 2012, că *„stabilirea competenței, inclusiv a celei după calitatea persoanei și instituirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competența exclusivă a legiuitorului, care poate prevedea, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură, precum și modalități de exercitare a drepturilor procesuale, fără ca prin aceasta să se aducă atingere prevederilor constituționale”* (par. 140).

Sub aspectul înființării Secției pentru Investigarea Infraacțiunilor din Justiție la nivelul celui mai înalt parchet național, Curtea a reținut că „aceasta are ca scop crearea unei structuri specializate, cu un obiect determinat de investigație, și constituie o garanție legală a principiului independenței justiției, sub aspectul componentei sale individuale, independența judecătorului. Se asigură, pe această cale, o protecție adecvată a magistraților împotriva presiunilor exercitate asupra lor, împotriva abuzurilor săvârșite prin sesizări/denunțuri arbitrare și se asigură o practică unitară, la nivelul acestei structuri de parchet, cu privire la efectuarea actelor de urmărire penală pentru infraacțiunile săvârșite de magistrați” (par. 141).

S-a mai reținut că prin Decizia nr. 1363 din 27 octombrie 2009, Curtea a constatat că „nu poate fi reținută pretinsa încălcare a principiului egalității în drepturi, întrucât textele de lege criticate se aplică tuturor persoanelor aflate în ipoteza normei criticate, fără privilegii sau discriminări arbitrare. În plus, stabilirea unor reguli speciale de competență cu privire la o anumită categorie de persoane — militari în activitate, în sensul că în cauzele privind infraacțiunile de corupție săvârșite de aceștia, urmărirea penală se efectuează de procurori militari din cadrul Direcției Naționale Anticorupție, indiferent de gradul militar pe care îl au persoanele cercetate, nu este contrară principiului egalității, care, astfel cum a statuat în mod constant Curtea Constituțională în jurisprudența sa, nu înseamnă uniformitate, astfel încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un regim juridic egal, pentru situații diferite tratamentul nu poate fi decât diferit” (par. 143).

Curtea a apreciat ca neîntemeiată critica, potrivit căreia înființarea acestei structuri de investigare a infraacțiunilor exclusiv pentru categoria profesională a magistraților nu are la bază un criteriu obiectiv și rațional și reprezintă o măsură discriminatorie. Curtea a constatat că, „în considerarea unor valori și principii constituționale, aparține competenței

legiuitorului ordinar dreptul de a adopta norme care să dea conținut Legii fundamentale” (par. 144).

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate având ca obiect normele referitoare la numirea procurorului șef de secție al Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, Curtea a constatat că, *„indiferent de modul de numire în funcțiile de conducere în cadrul parchetelor, potrivit principiului constituțional al controlului ierarhic pe care se fundamentează activitatea procurorilor, toți aceștia sunt subordonați procurorului general al Parchetului de pe lângă Î.C.C.J.”* (par. 150).

Referitor la critica potrivit căreia nu se prevede procedura efectivă de soluționare a conflictelor de competență care se pot ivi între această secție și celelalte structuri de parchet, Curtea a constatat că *„norma criticată nu face altceva decât să transpună norma cu caracter general, cuprinsă în art. 63 alin. (4) teza întâi din Codul de procedură penală, la situația concretă a unor conflicte apărute între Secția pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție și celelalte structuri sau unități din cadrul Ministerului Public, procedura de soluționare a conflictului fiind cea după care se soluționează orice conflict de competență ivit între procurori”* (par. 157).

De altfel, referitor la Secția pentru investigarea infracțiunilor din justiție, în Avizul Comisiei de la Veneția din octombrie 2018, s-a reținut că organizarea și structura Ministerului Public este o problemă de competența autorităților naționale. De asemenea, a fost apreciată preocuparea legiuitorului de a asigura în reglementarea acestei structuri garanții procedurale efective pentru magistrații vizati.

În acest sens, a fost reținută implicarea Consiliului Superior al Magistraturii în numirea procurorului-șef al Secției, dar și a procurorilor cu funcții de execuție, printr-un concurs organizat de o comisie specială numită în cadrul Consiliului, aceeași situație regăsindu-se și în cazul revocării acestora. Procurorul-șef adjunct este numit de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, pe baza propunerii motivate a procurorului-șef, dintre procurorii deja numiți în cadrul secției. Implicarea Plenului Consiliului este importantă deoarece, deși sub autoritatea procurorului general, Secția are competențe atât în investigarea procurorilor, cât și a judecătorilor.

De asemenea, s-a reținut că prevederea expresă în lege a condițiilor pentru a participa la concurs (inclusiv vechimea efectivă de cel puțin 18 ani în funcția de procuror) și a procedurii de selecție a celor mai buni candidați asigură importante garanții de calitate și imparțialitate pentru numirea în această structură sensibilă.

Proiectele de lege prin care a fost propusă inițial înființarea acestei structuri specializate au fost avizate negativ de către Consiliul Superior al Magistraturii, dar, în cele două avize negative exprimate de Consiliu, a fost criticată intenția de înființare a unei Direcții specializate pentru investigarea infracțiunilor săvârșite de judecători și procurori, în principal pe considerente de oportunitate, legate de numărul cauzelor în care sunt implicați magistrați și de caracterul nejustificat al instituirii unei structuri de parchet pe bază de competență personală.

Totuși, se impune a fi remarcat că, în forma adoptată în urma reexaminării, legiuitorul a renunțat la inițiativa înființării unei direcții și a apreciat utilă înființarea doar

a unei secții specializate, la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, fiind prevăzute concomitent garanții de independență a acestei structuri.

Astfel, atât procurorii care funcționează în cadrul Secției specializate, cât și procurorul șef și procurorul șef adjunct ai acesteia sunt numiți fără nici un fel de implicare a executivului, prin proceduri transparente, derulate exclusiv la nivelul sistemului judiciar, respectiv al Consiliului Superior al Magistraturii. Procurorii numiți în cadrul secției sunt selectați în baza criteriilor stabilite de lege, dintre procurorii cu mare experiență profesională, cu o bună pregătire și o conduită ireproșabilă. Toate aceste aspecte pot contura ideea că înființarea acestei secții, în condițiile expuse, este de natură să reprezinte, cel puțin din perspectiva aparenței de imparțialitate, o garanție suplimentară pentru desfășurarea corespunzătoare a activității judiciare. Astfel, nu se vor mai ridica suspiciuni cu privire la activitatea unui magistrat care soluționează cauze instrumentate de o structură de parchet, oricare ar fi aceasta, structură care ar putea avea pe rol și sesizări referitoare la magistratul respectiv.

În niciun caz cooptarea unor judecători în procedura de desemnare a conducerii acestei structuri nu poate fi considerată o afectare a independenței, ci, dimpotrivă, în condițiile în care funcția de judecător este în sine o garanție a independenței și a obiectivității în derularea oricărei proceduri. Având în vedere specificul activității secției, este evident de interes și pentru judecători să fie implicați, prin reprezentanți, în evaluarea magistraților care vor avea atribuții de investigare a infracțiunilor săvârșite de magistrați, numărul de membri ai comisiei fiind stabilit în raport de proporția judecători - procurori în sistem.

Împrejurarea că alături de magistrați pot fi investigate și alte persoane derivă din specificul unor cauze în care există legături de conexitate între fapte săvârșite de magistrați și cele săvârșite de alte persoane, fiind în interesul bunei înfăptuiri a justiției ca adevărul judiciar să fie stabilit per ansamblu. Nici nu ar fi de imaginat o altă soluție în situația indivizibilității. De altfel, soluția nu este unică, fiind, de exemplu, reglementată în materia infracțiunilor săvârșite de militari, inclusiv împreună cu civili, care sunt de competența parchetelor militare. În această situație nu au fost semnalate probleme majore de aplicare din perspectiva conflictelor de competență.

Temerile exprimate cu privire la utilizarea abuzivă a secției pentru a interfera în cauze importante sensibile nu se sprijină pe nici un argument de fapt și pleacă de la o prezumție de lipsă de integritate a magistraților care vor funcționa în cadrul secției, care, așa cum am arătat, vor parcurge o procedură serioasă și transparentă, validată de întreg sistemul judiciar prin Consiliul Superior al Magistraturii, care este garantul independenței justiției.

De altfel, în contextul normativ constituțional și legal actual, noile dispoziții nu fac decât să completeze competența Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile săvârșite de „*judecători și procurori, inclusiv judecătorii și procurorii militari și cei care au calitatea de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii*”. Din analiza comparativă a conținutului normativ al dispozițiilor art. 38 și art. 40 din Codul de procedură penală prin raportare la norma modificatoare, se constată că aceasta din urmă completează competența Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a efectua urmărirea penală pentru infracțiunile

săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale, tribunale militare, curți de apel și Curtea Militară de Apel și procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe. În ceea ce îi privește pe membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, infracțiunile săvârșite de aceștia sunt deja stabilite, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, în competența de cercetare penală a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În plus, au mai existat structuri similare în reglementarea anterioară, în cadrul Direcției Naționale Anticorupție funcționând anterior Serviciul de combatere a corupției în justiție, structură specializată doar pentru infracțiuni de corupție, înființată prin Ordinul procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție nr. 10/2014.

În concluzie, Consiliul Superior al Magistraturii apreciază că actuala reglementare a Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție răspunde garanțiilor de independență pentru sistemul judiciar, în procedura de numire a procurorilor cu funcții de conducere și de execuție din cadrul acestei structuri, rolul principal revenind Consiliului Superior al Magistraturii. În acest fel se răspunde recomandărilor Comisiei de la Veneția, în organizarea și funcționarea acestei structuri fiind exclusă orice ingerință politică.

Cu toate acestea, Consiliul Superior al Magistraturii are în vedere posibilitatea inițierii unor demersuri viitoare pentru modificarea actualului cadru legislativ, astfel încât decizia în procedura de selectare și numire a procurorilor cu funcții de conducere și cu funcții de execuție din cadrul Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție să aparțină în totalitate Plenului Consiliului.

Pe de altă parte, din dezbaterile la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, s-au conturat și argumente împotriva înființării acestei structuri.

Astfel, nu există suficiente garanții pentru procedura de numire/revocare a procurorilor în cadrul Secției pentru Investigarea Infracțiunilor din Justiție, în condițiile în care decizia în procedura de selectare aparține unei comisii de concurs, formată din 3 judecători și un procuror, și nu Plenului Consiliului.

Mai mult, nu se asigură o specializare a procurorilor pe anumite categorii de infracțiuni, în condițiile în care competența secției nu este stabilită pe anumite tipuri de infracțiuni, ci în funcție de calitatea persoanei (magistrat).

A fost invocată și insuficiența procedurilor de responsabilizare, în condițiile în care procurorii numiți în această structură nu pot fi trași la răspundere în cazul plângerilor îndreptate împotriva lor.

De asemenea, în condițiile în care competența secției intervine în cazul oricărei plângeri îndreptate împotriva unui magistrat, numărul insuficient de procurori din cadrul acestei secții, împiedică, în fapt, operaționalizarea acesteia.

4) Referitor la procedura de numire și revocare din funcțiile cele mai înalte din Ministerul Public, menționăm că Parlamentul nu și-a însușit propunerea inițială formulată de Consiliul Superior al Magistraturii care viza limitarea rolului ministrului justiției în această procedură și conferirea unui rol determinant Consiliului, ca garant al independenței justiției. Conform acestor propuneri, Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta

Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție și al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și adjuncții acestora urmau să fie numiți de Președintele României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, cu avizul ministrului justiției.

Cu toate acestea, Consiliul apreciază că procedura în vigoare de numire și revocare din funcțiile cele mai înalte din Ministerul Public nu este inferioară reglementării din celelalte state ale Uniunii Europene din punct de vedere al garanțiilor de independență în ceea ce îi privește pe procurori.

Astfel, în urma modificării intervenite prin Legea nr. 242/2018, art. 54 din Legea nr. 303/2004 prevedea următoarele:

„Art. 54 - (1) Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, adjuncții acestuia, procurorul șef al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, adjuncții acestuia, precum și procurorii șefi de secții ai acestor parchete, sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, dintre procurorii care au o vechime minimă de 15 ani în funcția de judecător sau procuror, pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii o singură dată.

(1¹) În vederea formulării propunerilor de numire în funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1), ministrul justiției organizează o procedură de selecție, pe baza unui interviu, în cadrul căruia candidații susțin un proiect privind exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere pentru care și-au depus candidatura. În vederea asigurării transparenței, audierea candidaților se transmite în direct, audiovideo, pe pagina de internet a Ministerului Justiției, se înregistrează și se publică pe pagina de internet a ministerului.

(2) Dispozițiile art. 48 alin. (10) - (12) se aplică în mod corespunzător.

(3) Președintele României poate refuza, motivat, o singură dată, numirea în funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1), aducând la cunoștința publicului motivele refuzului.

(4) Revocarea procurorilor din funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1) se face de către Președintele României, la propunerea ministrului justiției, care se poate sesiza din oficiu, la cererea adunării generale sau, după caz, a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori a procurorului general al Direcției Naționale Anticorupție ori Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru motivele prevăzute la art. 51 alin. (2), care se aplică în mod corespunzător.

(5) De la data încetării mandatului funcției de conducere, procurorii prevăzuți la alin. (1) își redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, al Direcției Naționale Anticorupție ori al Direcției de Investigare a Infrațiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.”

Curtea Constituțională, în cadrul controlului a priori de constituționalitate, a analizat dispozițiile art. 54 alin. (3) din lege, respingând sesizarea sub acest aspect. Astfel, în

Decizia nr. 45/2018 Curtea a reținut că „potrivit art.132 alin.(1) din Constituție, „Procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției”. Având în vedere caracterul bicefal al autorității executive, legiuitorul a optat pentru o procedură în cadrul căreia Guvernul și Președintele să conlucreze. Rolul central în această ecuație îl are, însă, ministrul justiției, sub autoritatea acestuia funcționând procurorii constituiți în parchete. Președintele României nu are nicio atribuție constituțională expresă care să justifice un drept de veto în această materie. Prin urmare, dacă legiuitorul organic a ales o asemenea procedură de numire, menținând un veto prezidențial limitat la refuzarea unei singure propuneri de numire în funcțiile de conducere prevăzute la art. 54 alin.(1) din lege, el a respectat rolul constituțional al ministrului justiției în raport cu procurorii, Președintelui conferindu-i-se atribuția de numire în considerarea solemnității actului și a necesității existenței unei conlucrări și consultări permanente în cadrul executivului bicefal. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea art.94 lit.c) din Constituție. În consecință, art.I pct.88 [cu referire la art.54 alin.(3)] din lege nu încalcă art.94 lit.c) și art.132 alin.(1) din Constituție”.

Din perspectiva recomandărilor cuprinse în Raportul privind progresele înregistrate în România în cadrul Mecanismului de cooperare și de verificare (MCV) vizând punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, se poate constata că, potrivit art. 54 alin. (1¹), pentru formularea propunerilor de numire în funcțiile de conducere menționate, în reglementarea în vigoare, legea prevede că ministrul justiției organizează o procedură de selecție, pe baza unui interviu, în cadrul căruia candidații susțin un proiect privind exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere pentru care și-au depus candidatura. În vederea asigurării transparenței, audierea candidaților se transmite în direct, audiovideo, pe pagina de internet a Ministerului Justiției, se înregistrează și se publică pe pagina de internet a ministerului.

Relevante sunt și considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 358/2018, cu ocazia soluționării conflictului juridic de natură constituțională dintre ministrul justiției și Președintele României:

„80. Cu titlu preliminar, Curtea subliniază că poziția instituțională a Ministerului Public, în sistemul exercitării puterii publice, și statutul procurorului sunt reglementate la nivel constituțional și constituie, astfel, probleme pur interne ale statului român. Definirea exactă a naturii și rolului procurorului este o problemă deosebit de complexă [Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) în Avizul nr. 169/2001 privind legea de revizuire a Constituției României, adoptat la cea de-a 51-a sa reuniune plenară din 5 - 6 iulie 2002, par. 59]. În acest sens, Comisia de la Veneția a indicat că sistemele de justiție penală variază în Europa și sunt ancorate în cultura juridică diferită a acestora, fără să existe un model uniform pentru toate statele, iar Recomandarea Rec(2000)19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei permite o pluralitate de modele, inclusiv modele în care ministerul public este parte sau în subordinea Guvernului. De asemenea, Comisia de la Veneția a subliniat că independența sau autonomia Ministerului Public nu este într-atât de categorică prin natura sa precum cea a instanțelor judecătorești. Sistemele în care Ministerul Public este în subordinea sau parte a Guvernului sunt conforme cu standardele europene, cu condiția existenței unor măsuri efective de

natură a garanta independența sau autonomia Ministerului Public și nonintervenția Guvernului în cauze concrete/individuale [a se vedea Avizul nr. 892/2017 privind Legea referitoare la Ministerul Public din Polonia, astfel cum a fost modificată, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 113-a sa reuniune plenară din 8 - 9 decembrie 2017, paragrafele 27 și 28, Avizul comun nr. 791/2014 privind proiectul de lege referitor la Ministerul Public din Republica Moldova, întocmit de Comisia de la Veneția, Direcția drepturilor omului din cadrul Direcției generale pentru drepturile omului și statul de drept a Consiliului Europei și de Biroul pentru instituții democratice și drepturile omului din cadrul Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 102-a sa reuniune plenară din 20 - 21 martie 2015, paragraful 28, precum și Raportul Comisiei de la Veneția asupra independenței sistemului judiciar, Partea a II-a: Ministerul Public, adoptat la cea de-a 85-a sa sesiune plenară din 17 - 18 decembrie 2010, paragraful 7]. În consecință, nu există standarde internaționale care să impună independența Ministerului Public [Avizul nr. 709/2012 privind proiectele de modificare a legii referitoare la Ministerul Public, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 94-a sa reuniune plenară din 8 - 9 martie 2013, paragraful 20]”

Curtea a reținut și că, „astfel cum s-a statuat în jurisprudența Curții Constituționale ulterioară revizuirii din 2003 a Constituției, Ministerul Public este o parte componentă a autorității judecătorești, și nu a puterii executive sau a administrației publice, iar principiul controlului ierarhic este expresia principiului unicității de acțiune a membrilor Ministerului Public, o garanție suplimentară a respectării principiilor legalității și imparțialității în desfășurarea activității judiciare” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1.503 din 18 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 8 din 5 ianuarie 2011, Decizia nr. 385 din 13 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 317 din 14 mai 2010, Decizia nr. 307 din 5 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 4 august 2014, par. 27). Totodată, Curtea a reținut că "procurorii, [...] față de care Constituția stabilește controlul ierarhic, activitatea lor desfășurându-se sub autoritatea ministrului justiției [art. 132 alin. (1) din Constituție], nu fac parte din puterea judecătorească, ci din autoritatea judecătorească, însă, având în vedere strânsa lor legătură cu înfăptuirea actului de justiție, legiuitorul constituant a ales ca Ministerul Public să nu facă parte din autoritatea executivă, drept care activitatea procurorilor, obiectivizată în instrumentarea fazei de urmărire penală sau a rolului pe care îl joacă în faza judiciară a procesului penal/civil, după caz, nu se află sub control parlamentar, desfășurarea activității acestora fiind realizată sub autoritatea ministrului justiției [art. 132 alin. (1) din Constituție]”.

87. Totodată, prin Decizia nr. 136 din 20 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 383 din 4 mai 2018, par. 62, Curtea a statuat că "autoritatea pe care ministrul justiției o exercită asupra procurorilor nu are nicio legătură cu activitatea judiciară pe care un procuror o desfășoară în concret, într-o anumită cauză penală, ci vizează activitatea Ministerului Public, în ansamblul său, în exercitarea rolului său de a reprezenta interesele generale ale societății și de a apăra ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor". Legiuitorul constituant a dorit crearea unui statut al procurorului care să îi permită menținerea unei echidistanțe față de activitatea puterii

legiuitoare și executive [a se vedea în acest sens Decizia nr. 45 din 30 ianuarie 2018, paragraful 168]. (...)

101. Prin urmare, în privința propunerii de numire în funcțiile de conducere prevăzute la art. 54 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, Curtea constată că ministrul justiției deține o largă marjă de apreciere, (...), în aceste condiții, ca o contrapondere, Președintele României îi poate opune un drept de veto limitat în ideea unei conlucrări și consultări permanente în cadrul executivului bicefal, întemeiată pe dispozițiile art. 1 alin. (5) și art. 80 alin. (2) teza a doua din Constituție, potrivit căruia "Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice".

102. Aceeași paradigmă constituțională se aplică și în privința procedurii de revocare, în sensul că tot ministrul justiției are un rol central și în cadrul acestei proceduri. Dacă în cazul numirii în funcția de conducere ministrul justiției deține o marjă largă de apreciere, iar Președintele României una limitată, în cazul revocării, ministrul justiției are o marjă de apreciere minimă, din moment ce limitările impuse de lege sunt extrem de stricte, și, în aceste condiții, Președintele României îi poate opune numai dreptul său de a verifica legalitatea propunerii, putând-o refuza doar în cazul în care propunerea nu respectă condițiile legii, caz în care procedura încetează."

Sub acest aspect trebuie menționat și faptul că, prin O.U.G. nr. 7/2019, art. 54 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 a fost modificat după cum urmează:

„(1) Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, adjunctii acestuia, procurorul șef al Direcției de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, adjunctii acestuia, precum și procurorii șefi de secții ai acestor parchete sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, dintre procurorii în funcție sau dintre judecătorii care au îndeplinit funcția de procuror, pentru un mandat de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii o singură dată.”

Ulterior, prin O.U.G.nr. 12/2019 s-a revenit la forma anterioară a acestui articol, în acord cu principiul separării carierelor, fiind înlăturată posibilitatea judecătorilor care au îndeplinit funcția de procuror de a fi numiți în această funcție, competența avizării propunerii formulate de ministrul justiției revenind Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii.

5) Referitor la aspectele sesizate vizând atacurile repetate asupra judecătorilor și procurorilor, Consiliul Superior al Magistraturii a avut în mod constant poziții ferme față de manifestările publice cu potențial de afectare a independenței justiției.

Astfel, în ceea ce privește discursurile unor lideri politici în cadrul manifestației publice organizată de Partidul Social Democrat la data de 9 iunie 2018, prin Hotărârea nr. 779/2018, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a hotărât apărarea independenței sistemului judiciar, apreciind că discursurile unor lideri politici din cadrul întâlnirii publice menționate au pus sub semnul îndoielii corectitudinea derulării procedurilor judiciare, afectând în mod grav independența sistemului judiciar. De asemenea, s-a subliniat că afirmațiile făcute în cadrul unei emisiuni TV din data de 10.06.2018, de către președintele

Camerei Deputaților, sunt de natură să genereze presiuni cu privire la modul de instrumentare a unei cauze penale.

Plenul a reținut că libertatea de exprimare „constituie unul din fundamentele unei societăți democratice, una dintre condițiile primordiale ale progresului ei și ale dezvoltării oricărei persoane, limitele extinse ale discursului politic fundamentate pe dreptul cetățenilor de a fi informați nu pot fi analizate decât prin coroborare cu dreptul magistraților de a li se asigura un mediu optim pentru realizarea actului de justiție, fără presiuni externe. Mai mult, magistrații, dată fiind obligația lor de rezervă, trebuie să beneficieze de încrederea publicului fără a fi perturbați în mod injust în activitatea judiciară desfășurată cu respectarea principiului supremației legii”.

Prin urmare, deși se admite preocuparea legitimă a liderilor politici de natură a contribui la dezbaterea asupra funcționării justiției, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a apreciat că „remarcile proferate, lipsite de suport probator, cu conotații deosebit de grave, de natură penală și folosirea unor expresii injurioase, a unor calificative necorespunzătoare, raportate la întreg corpul profesional, depășesc limitele unor critici admisibile și constituie, în mod evident, elemente de natură a afecta autoritatea de care magistrații ar trebui să se bucure în exercitarea funcției, cu amplificarea, totodată, a nemulțumirii justițiabililor și a lezării considerabile a imaginii sistemului judiciar.

De asemenea, susținerile utilizării unor presiuni, ca practică generalizată de constituire a dosarelor penale, aspecte nesustținute de existența unor condamnări definitive, inoculează ideea unui sistem represiv *de plano* la nivelul organelor de urmărire penală, sistem căruia orice persoană îi poate cădea victimă.

Nu în ultimul rând, referirile la „completele prietenoase” sugerează lipsă de independență și imparțialitate a judecătorilor, fiind acreditată ideea unor soluții „comandate”.

Limitele libertății de exprimare, folosite în discursurile politice sus-menționate, depășesc proporția justificată de scopul informării publice și sunt de natură a afecta independența sistemului judiciar, astfel că Plenul a admis cererea de apărare a independenței sistemului judiciar.

Cele reținute de Plenul Consiliului au fost aduse la cunoștința publicului printr-un comunicat de presă din data de 5 iulie 2018, comunicat care reiterează soluția adoptată prin Hotărârea Plenului nr. 779/2018.

Tot astfel, prin comunicatul dat publicității în 14 august 2018, conducerea Consiliului Superior al Magistraturii, în baza rolului constituțional al acestei autorități, și-a manifestat susținerea pentru magistrații implicați în derularea procedurilor judiciare, astfel încât activitatea desfășurată să se realizeze în strictă concordanță cu legea, iar independența și imparțialitatea justiției să nu fie afectate, nici la nivel subiectiv și nici obiectiv. În acest sens, s-a lansat un apel public către toate instituțiile și autoritățile publice de a se manifesta echidistant până la finalizarea procedurilor judiciare, pentru ca astfel de atitudini să nu poată constitui elemente de presiune externă ori internă în activitatea judiciară.

În ceea ce privește revocările unor procurori de rang înalt la care se face trimitere în sesizarea formulată, din perspectiva atribuțiilor Consiliului, prin Hotărârea nr. 52/2018,

Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a avizat nefavorabil propunerea ministrului justiției de revocare a doamnei L.C.K. din funcția de procuror șef al Direcției Naționale Anticorupție.

Prin Decizia nr. 358/2018, Curtea Constituțională a constatat existența unui conflict juridic de natură constituțională între ministrul justiției și Președintele României, generat de refuzul Președintelui României de a da curs propunerii de revocare din funcție a procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție și a decis că Președintele României urmează să emită decretul de revocare din funcție a procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție.

Potrivit art. 147 alin. (4) din Constituția României, republicată, deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

Ulterior, ministrul justiției a declanșat procedura de revocare a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Prin Hotărârea nr. 701/2018, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a avizat negativ propunerea ministrului justiției de revocare a procurorului general.

6) Referitor la susținerile potrivit cărora unele dintre modificările Codului penal și ale Codului de procedură penală adoptate de Parlamentul României contravin standardelor Consiliului Europei privind statul de drept, trebuie reținut că propunerile respective se află în dezbateri parlamentară, fără a interveni o modificare a celor două coduri până în prezent.

Astfel, propunerea legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană (înregistrată la Senat sub nr. L238/2018) a fost adoptată de Senat la data de 03.07.2018, cu titlul „*Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție*”, iar de Camera Deputaților la data de 04.07.2018.

Președintele României, Înalta Curte de Casație și Justiție și un număr de 110 deputați au sesizat Curtea Constituțională, conform art. 146 lit. a) teza întâi din Constituția României, republicată, sesizările fiind soluționate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 97 din 7 februarie 2019.

Prin această decizie, au fost admise unele dintre obiecțiile formulate și s-a constatat neconstituționalitatea mai multor dispoziții din legea adoptată de Parlament, alte obiecții fiind respinse ca neîntemeiate.

În prezent, legea se află la Senat, în vederea reexaminării sale, pentru punerea de acord a dispozițiilor declarate neconstituționale cu decizia Curții Constituționale menționată.

Propunerea legislativă privind punerea în acord a prevederilor Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, cu modificările și completările ulterioare, cu deciziile Curții Constituționale, Directivei (UE) 2016/343 a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale, Directivei 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, precum și a Deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului (înregistrată la Senat sub nr. L239/2018) a fost adoptată de Senat la data de 13.06.2018 și de Camera Deputaților la data de 18.06.2018, cu titlul: „*Lege pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară*”.

Au fost depuse sesizări de neconstituționalitate de către Președintele României, de către Înalta Curte de Casație și Justiție și de către un număr de 94 deputați, soluționate de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 633 din 12 octombrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr. 1.020 din 29 noiembrie 2018.

Prin această decizie au fost admise unele dintre obiecțiile formulate și s-a constatat neconstituționalitatea mai multor dispoziții din legea doptată de Parlament, iar alte obiecții au fost respinse ca neîntemeiate și, respectiv, îndamisibile.

În urma reexaminării sale ca urmare a deciziei Curții Constituționale mai sus menționate, legea a fost adoptată de Senat la data de 10.12.2018, fiind înaintată Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională.

Cele două propuneri legislative au fost transmise Consiliului Superior al Magistraturii de către Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, când aceste propuneri se aflau în procedură parlamentară.

Propunerile au fost analizate de către comisia de specialitate din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, după consultarea instanțelor și parchetelor, în cursul lunii mai 2018, pe parcursul mai multor ședințe (cu mențiunea că, în cazul propunerilor vizând Codul de procedură penală ultima ședință a avut loc la începutul lunii iunie 2018).

Propunerile formulate la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii au fost transmise Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, iar reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii au participat la ședințele Comisiei speciale, unde au susținut aceste propuneri.

Referitor la aspectele privind Legea de modificare și completare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, precum și a Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea,

descoperirea și sancționarea actelor de corupție, aspectele prezentate în cuprinsul sesizării vizează:

- modificarea infracțiunii de abuz în serviciu;
- completarea dispozițiilor privind confiscarea extinsă - introducerea articolului 112¹ alineatul (2¹) Cod penal;
- modificarea principiului dreptului penal conform căruia întreruperea cursului prescripției ar trebui să producă efecte în raport de toți participanții la comiterea unei infracțiuni. Reducerea semnificativă a duratei termenului special de prescripție - articolul 155 alineatul (2) din Codul penal;
- obligația de a executa hotărârea Curții Constituționale ca fiind o legislație penală mai favorabilă – completarea articolului 173 din Codul penal cu patru paragrafe noi;
- dezincriminarea parțială a unor infracțiuni, care sunt reglementate ca infracțiuni de corupție sau de serviciu, atunci când acestea sunt săvârșite de un funcționar public sau în legătură cu un astfel de funcționar - abrogarea articolului 175 alineatul (2) din Codul penal;
- încurajarea fenomenului infracțional prin condițiile pentru nepedepsirea mituitorului - articolul 290 alineatul (3) Cod penal;
- traficul de influență. Eliminarea nejustificată a numeroase activități din sfera ilicitului penal - articolul 291 alineatul (1) Cod penal.

În legătură cu aceste aspecte, este important de precizat că modificările aduse textelor de lege menționate au făcut obiectul controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională anterior promulgării legii, din perspectiva unor critici similare, în esență, celor prezentate în cuprinsul sesizării.

După cum s-a arătat mai sus, prin *Decizia nr. 650 din 25 octombrie 2018 Curtea a constatat neconstituționalitatea unora dintre dispozițiile vizate de prezenta sesizare*, respectiv: art. I pct. 47 [cu referire la art. 291 alin. (1)], pct. 30 [cu referire la abrogarea art. 175 alin. (2)], pct. 23 [cu referire la art. 112¹ alin. (2¹) sintagma "probe certe, dincolo de orice îndoială"], pct. 27 [cu referire la art. 155 alin. (2)], pct. 29 [cu referire la art. 173 alin. (2) - (5)], pct. 50 [cu referire la art. 297 alin. (1)].

a) Astfel, cu referire la art. 291 alin. (1) din Codul penal, Curtea Constituțională a apreciat că o condiționare a elementului material al infracțiunii de foloase materiale pretinse/primite/acceptate reprezintă o restrângere nepermisă a condițiilor de incriminare a traficului de influență, din moment ce sunt excluse foloasele nemateriale - nepatrimoniale. Se ajunge la sustragerea unui act de corupție din sfera incriminării, ceea ce este contrar art. 1 alin. (3) din Constituție.

Curtea a constatat și încălcarea art. 11 alin. (1) din Constituție, prin raportare la art. 12 din Convenția penală cu privire la corupție, adoptată de Consiliul Europei la 27 ianuarie 1999, la Strasbourg, ratificată de România prin Legea nr. 27/2002.

b) De asemenea, Curtea Constituțională a concluzionat că dispozițiile de abrogare a art. 175 alin. (2) contravin prevederilor art. 1 alin. (3) și (5) și art. 11 din Constituție, reținând, printre altele, că atât Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, cât și Convenția penală privind corupția obligă la incriminarea faptelor de corupție, nu doar a celor săvârșite în domeniul public, ci și a celor săvârșite în domeniul privat.

c) În legătură cu confiscarea extinsă, Curtea Constituțională a constatat că art. I pct. 23 [cu referire la art. 112¹ alin. (2¹) sintagma "probe certe, dincolo de orice îndoială"] încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și art. 148 din Constituție. Curtea a reținut, printre altele, că, în raport de textele analizate, rezultă că instanța trebuie să administreze probe distincte pentru a putea dispune această măsură; or, administrând astfel de probe, se ajunge la probarea actului infracțional în sine, ipoteză în care ar urma să se aplice confiscarea specială, și nu cea extinsă. Astfel, folosirea sintagmei "dincolo de orice îndoială" în cuprinsul art. 112¹ alin. (2¹) și (3) din Codul penal face inutilă reglementarea instituției confiscării extinse, întrucât instituie un standard de probă ce presupune soluționarea în întregime a raportului juridic penal de conflict, cu consecința aplicabilității instituției confiscării speciale, dar și a instituirii unei condiții mai severe decât cele prevăzute în Directiva 2014/42/UE în privința regimului probator.

d) Cu referire la modificările aduse art. 155 alin. (2), Curtea Constituțională a reținut, printre altele, că întreruperea cursului prescripției trebuie să producă efecte față de toți participanții la săvârșirea unei infracțiuni, și nu cu privire numai față de persoana în favoarea căreia curge prescripția de la momentul la care s-a comunicat actul de procedură.

e) În ceea ce privește alin. (2) - (5) ale art. 173, prin Decizia nr. 650/2018 s-a reținut, printre altele, încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 147 alin. (4), la care se raportează și prezenta sesizare.

f) În legătură cu modificarea infracțiunii de abuz în serviciu prevăzută la articolul 297 din Codul penal, prin decizia amintită Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 297 alin. (1) încalcă art. 1 alin. (3), art. 11 alin. (1) și art. 147 alin. (1) și (4) din Constituție.

Și celelalte dispoziții criticate în cuprinsul sesizării, respectiv art. I pct. 27 [cu referire la art. 155 alin. (3)] și pct. 46 [cu referire la art. 290 alin. (3)], au făcut obiectul controlului de constituționalitate, în privința acestora Curtea Constituțională constatând, însă, constituționalitatea lor, prin aceeași decizie - nr. 650/2018 – în raport de criticile formulate, critici asemănătoare, în esență, cu cele aduse de autorii sesizării.

a) Astfel, referitor la alineatul (3) al alineatului 155 din Codul penal, Curtea Constituțională a constatat constituționalitatea acestor dispoziții, reținând, *în esență*, că reducerea termenului prescripției speciale constituie o opțiune a legiuitorului, exprimată în acord cu politica penală a statului și în marja de apreciere prevăzută la art. 61 alin. (1) din Constituție.

b) În cuprinsul sesizării au fost criticate și dispozițiile art. 290 alin. (3), însă și în privința acestor dispoziții Curtea Constituțională a constatat că nu sunt contrare art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, reținându-se, *în esență*, că prevederile art. I pct. 46 din lege sunt de natură a completa politica penală a statului în domeniul descoperirii și sancționării faptelor de corupție, acestea reprezentând, totodată, opțiunea legiuitorului, exprimată conform dispozițiilor art. 61 alin. (1) și în marja de apreciere prevăzută de acestea.

Referitor la aspectele privind legea de modificare și completare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, aspectele prezentate în cuprinsul sesizării vizează:

- dreptul acuzatului de a fi notificat cu privire la data și ora efectuării anchetei penale sau a oricărei audieri. Posibilitatea ca persoana suspectată sau acuzată să participe la orice activitate de urmărire penală sau audiere, la cererea acestuia - art. 83 lit. b¹) și art. 92 alin. (2) din Codul de procedură penală;

- adoptarea criteriului absolut „dincolo de orice îndoială”. Extinderea standardului de evaluare a dovezilor prezentate de la o „îndoială rezonabilă” la o îndoială irațională - art. 103 alineatul (2);

- excluderea din materialul probator a înregistrărilor efectuate de persoane, altele decât cele prevăzute în mod expres și strict de lege – art. 139 alin. (3) din Codul de procedură penală;

- obligația de a comunica și de a permite tuturor persoanelor care au fost înregistrate accidental, chiar dacă nu au calitate procedurală, să aibă acces la înregistrări – art. 145;

- interceptările obținute pe baza unor mandate de siguranță naționale deja depuse ca probe în dosarele în curs nu mai pot fi utilizate - art. 145¹;

- introducerea unei limite maxime de un an pe parcursul căreia organele de urmărire penală au obligația de a dispune începerea urmăririi penale cu privire la o persoană sau de a închide cazul – art. 305 alin. (1¹) din Codul de procedură penală;

- posibilitatea de a declara recursul în casație numai în favoarea persoanei condamnate - art. 438 alin. (1¹);

- prevederea unui nou caz de revizuire: nesemnarea deciziei de condamnare pronunțată de judecătorul care a participat la soluționarea cazului - articolul 453 alineatul (1) litera (g).

Și aspectele menționate au făcut obiectul controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională anterior promulgării legii, din perspectiva unor critici similare, *în esență*, celor prezentate în cuprinsul sesizării.

După cum s-a arătat mai sus, prin Decizia nr. 633/2018 Curtea a constatat neconstituționalitatea unora dintre dispozițiile vizate de prezenta sesizare, respectiv: art. I pct. 41, referitor la art. 83 lit. b¹) teza finală, art. I pct. 47, referitor la art. 92 alin. (2) teza a treia, art. I pct. 52 referitor la art. 103 alin. (2), art. I pct. 74 referitor la art. 145 alin. (1) și (5), art. I pct. 76 referitor la art. 145¹ alin. (1) în ceea ce privește sintagma "potrivit acestei legi și pentru care au existat suspiciunile care au fundamentat solicitarea, sub sancțiunea nulității absolute" și alin. (2), art. I pct. 193 referitor la art. 305 alin. (1¹), art. I pct. 243 referitor la art. 438 alin. (1¹) - (1⁴), art. I pct. 245 referitor la art. 453 alin. (1) lit. g) și h).

a) Astfel, în cuprinsul sesizării au fost criticate modificările aduse art. 83 lit. b¹) și art. 92 alin. (2) din Codul de procedură penală, modificări ce au fost analizate de Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 633/2018 constatându-se neconstituționalitatea dispozițiilor art. I pct. 41, referitoare la art. 83 lit. b¹) teza finală și, respectiv, a art. I pct. 47, referitor la art. 92 alin. (2) teza a treia din cod, prin raportare la prevederile constituționale ale art. 21 alin. (3) și art. 148 alin. (2).

b) În ceea ce privește modificarea dispozițiilor articolului 103 alineatul (2) din Codul de procedură penală, menționăm că prin decizia menționată, Curtea a admis obiecția de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile vizate, apreciind că sintagma "dincolo de

orice îndoială rezonabilă", din textul în vigoare, are un înțeles suficient de clar și precis, constituind o garanție procesuală a aflării adevărului și, implicit, a dreptului la un proces echitabil, astfel că înlocuirea sa cu sintagma "dincolo de orice îndoială" nu numai că nu este justificată de legiuitor, dar are ca efect blocarea actului de justiție, întrucât probele administrate trebuie să înlăture din convingerea judecătorului, pe lângă îndoiala rațională, și orice îndoială nerațională, situație care excedează logicii juridice.

c) Referitor la noua reglementare a articolului 145 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură penală, criticată prin prisma faptului că prevede drepturi procedurale pentru persoanele care nu au nicio calitate procedurală în cadrul unei proceduri judiciare în curs, menționăm că, prin Decizia nr. 633/2018, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea alin. (1) al art. 145, în forma adoptată de Parlament.

d) De asemenea, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. I pct. 76, referitoare la art. 145¹ alin. (1) în ceea ce privește sintagma "potrivit acestei legi și pentru care au existat suspiciunile care au fundamentat solicitarea, sub sancțiunea nulității absolute" și alin. (2) din Codul de procedură penală, sunt neconstituționale.

e) În legătură cu criticile aduse prin sesizare articolului 305 alin. (1¹) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională, prin decizia amintită, a constatat că dispozițiile art. I pct. 193, referitoare la art. 305 alin. (1¹) din Codul de procedură penală, sunt neconstituționale, contravenind art. 1 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia "*România este stat de drept [...], în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea [...] reprezintă valori supreme [...] și sunt garantate*", art. 1 alin. (5) din Constituție, în componentele sale referitoare la principiul legalității și cel al calității legii, precum și art. 131 din Constituție, care consacră rolul Ministerului Public de apărător al ordinii de drept, precum și al drepturilor și libertăților cetățenilor.

f) Referitor la art. 438 alin. (1¹), în sesizare se arată că dispoziția este de natură să încalce egalitatea în drepturi în ceea ce privește accesul la justiție și, pe de altă parte, să transforme recursul în casație în cale de atac ordinară, cauzând o suprapunere nejustificată cu dispozițiile privind apelul.

Critici similare au fost examinate de Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 633/2018 constatându-se că dispozițiile art. I pct. 243, referitoare la art. 438 alin. (1¹) - (1⁴) din cod, sunt neconstituționale.

g) În sesizare au fost criticate și dispozițiile art. 453 alineatul (1) lit. g) din Codul de procedură penală, care introduce un nou caz de revizuire, și în privința acestora Curtea Constituțională constatând neconformitatea cu Legea fundamentală.

Prin aceeași Decizie a Curții Constituționale nr. 633/2018, s-a constatat constituționalitatea unora dintre dispozițiile criticate în cuprinsul prezentei sesizări (printre altele), respectiv art. I pct. 52, referitor la art. 103 alin. (3) din Codul de procedură penală, art. I pct. 70, referitoare la art. 139 alin. (3) din Codul de procedură penală.

a) Astfel, referitor la dispozițiile art. 103 alin. (3) din Codul de procedură penală, prin decizia amintită, Curtea Constituțională a constatat constituționalitatea acestor dispoziții, reținând că legiuitorul a transpus în norma procesual penală interdicția judecătorului ca, la pronunțarea hotărârii de condamnare, de aplicare a unei măsuri

educative, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, să se întemeieze în măsură determinantă pe declarațiile investigatorului, ale colaboratorilor ori ale martorilor protejați, acesta trebuind să coroboreze aceste declarații cu celelalte probe administrate în dosar, dând prevalență principiului consacrat de art. 103 din Codul de procedură penală, potrivit căruia probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză, în luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărând motivat, cu trimitere la toate probele evaluate.

b) În ceea ce privește modificările aduse art. 139 alin. (3) din Codul de procedură penală, o critică similară celei din cuprinsul sesizării, vizând eliminarea unui mijloc de probă important, respectiv înregistrările efectuate de persoane, altele decât cele expres și limitativ prevăzute de lege, a fost analizată și de Curtea Constituțională, iar prin decizia menționată s-a constatat constituționalitatea textului. Astfel, Curtea a reținut că noua dispoziție interzice folosirea ca mijloace de probă a înregistrărilor efectuate de alte persoane decât cele menționate expres în textul de lege, iar aceasta vizează doar înregistrările efectuate de aceste persoane în locuri nepublice, întrucât art. 139 alin. (3¹), nou-introdus, prevede că înregistrările realizate în locuri publice pot constitui mijloace de probă, indiferent de cine le realizează. Prin urmare, opțiunea legiuitorului de a nu permite folosirea ca mijloace de probă a înregistrărilor realizate în condițiile strict menționate este una firească, de natură a spori garanțiile privind dreptul la viață intimă și privată, prevăzut în Constituție.

7) În ceea ce privește dreptul judecătorilor și al procurorilor, precum și al asociațiilor profesionale ale acestora de a lua atitudine împotriva oricăror politici care afectează independența justiției, Consiliul Superior al Magistraturii apreciază că magistrații, individual sau prin asociațiile lor profesionale, își pot exprima liber opiniile asupra modului de funcționare a sistemului judiciar, cu respectarea dispozițiilor legale.

În ceea ce privește celelalte aspecte specifice înverdate în cadrul solicitării adresate Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare vizând legile din domeniul justiției, Consiliul Superior al Magistraturii formulează următoarele observații:

• **Referitor la răspunderea materială a magistraților,** prin Legea nr. 242/2018 a fost modificat și art. 96 din Legea nr. 303/2004, după cum urmează:

„Art. 96 - (1) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.

(2) Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea judecătorilor și procurorilor care, chiar dacă nu mai sunt în funcție, și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență, conform definiției acestora de la art. 991.

(3) Există eroare judiciară atunci când:

a) s-a dispus în cadrul procesului efectuarea de acte procesuale cu încălcarea evidentă a dispozițiilor legale de drept material și procesual, prin care au fost încălcate

grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, producându-se o vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară;

b) s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă în mod evident contrară legii sau situației de fapt care rezultă din probele administrate în cauză, prin care au fost afectate grav drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, vătămare care nu a putut fi remediată printr-o cale de atac ordinară sau extraordinară.

(4) Prin Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală, precum și prin alte legi speciale pot fi reglementate ipoteze specifice în care există eroare judiciară.

(5) Pentru repararea prejudiciului, persoana vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice. Competența soluționării acțiunii civile revine tribunalului în a cărei circumscripție domiciliază reclamantul.

(6) Plata de către stat a sumelor datorate cu titlu de despăgubire se efectuează în termen de maximum un an de la data comunicării hotărârii judecătorești definitive.

(7) În termen de două luni de la comunicarea hotărârii definitive pronunțate în acțiunea prevăzută la alin. (6), Ministerul Finanțelor Publice va sesiza Inspekția Judiciară pentru a verifica dacă eroarea judiciară a fost cauzată de judecător sau procuror ca urmare a exercitării funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, potrivit procedurii prevăzute la art. 741 din Legea nr. 317/2004, republicată, cu modificările ulterioare.

(8) Statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, va exercita acțiunea în regres împotriva judecătorului sau procurorului dacă, în urma raportului consultativ al Inspekției Judiciare prevăzut la alin. (7) și al propriei evaluări, apreciază că eroarea judiciară a fost cauzată ca urmare a exercitării de judecător sau procuror a funcției cu rea-credință sau gravă neglijență. Termenul de exercitare a acțiunii în regres este de 6 luni de la data comunicării raportului Inspekției Judiciare.

(9) Competența de soluționare a acțiunii în regres revine, în primă instanță, secției civile a curții de apel de la domiciliul pârâtului. În cazul în care judecătorul sau procurorul împotriva căruia se exercită acțiunea în regres își exercită atribuțiile în cadrul acestei curți sau la parchetul de pe lângă aceasta, acțiunea în regres va fi soluționată de o curte de apel învecinată, la alegerea reclamantului.

(10) Împotriva hotărârii pronunțate potrivit alin. (9) se poate exercita calea de atac a recursului la secția corespunzătoare a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(11) Consiliul Superior al Magistraturii va stabili, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, condiții, termene și proceduri pentru asigurarea profesională obligatorie a judecătorilor și procurorilor. Asigurarea va fi acoperită integral de către judecător sau procuror, iar lipsa acesteia nu poate să întârzie, să diminueze sau să înlăture răspunderea civilă a judecătorului sau procurorului pentru eroarea judiciară cauzată de exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență.”

Prin Decizia nr. 417/2018, Curtea Constituțională a realizat controlul a priori de constituționalitate inclusiv cu privire la art. 96 alin. (3) și (4) și a apreciat că acesta nu încalcă art. 1 alin. (5) și art. 147 alin. (2) din Constituție.

Pe de altă parte, prin prisma Avizului Preliminar nr. 924/2018 exprimat de Comisia Europeană pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) privind proiectele de modificare celor trei legi ale justiției, în ceea ce privește posibilitatea statului de a se

îndrepta cu o acțiune în regres împotriva judecătorilor sau procurorilor, s-a subliniat că răspunderea patrimonială a magistraților nu este angajată ca o simplă răspundere delictuală, fiind necesar a fi întrunite și alte condiții, respectiv existența relei credințe sau a gravei neglijențe, la care se referă chiar dispozițiile art. 52 alin. (3) teza a II-a din Constituția României, republicată (*„Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.”*).

În acest sens, în cuprinsul par. 114 al Avizului Preliminar al Comisiei de la Veneția, s-a apreciat că, pentru a elimina motivele de îngrijorare conform cărora noua definiție a „erorii judiciare” ar putea bloca judecătoria sau procurorii în luarea deciziilor, ar fi indicat să se adauge o clauză în noul art. 96 care să prevadă în mod explicit că, în lipsa relei-credințe și/sau a gravei neglijențe, magistrații se bucură de imunitate funcțională și nu sunt răspunzători pentru o soluție care ar putea fi contestată de o altă instanță.

Tot astfel, la par. 117 s-a reținut că „o abordare alternativă ar fi inițierea procedurii de acțiune în regres, numai dacă răspunderea disciplinară a judecătorului sau procurorului în cauză a fost stabilită de către CSM. Astfel, nu numai că s-ar evita riscul unor soluții conflictuale rezultate în urma a două proceduri paralele, dar ar permite CSM să își îndeplinească rolul în procedură și să-și exercite atribuțiile stabilite în art. 133 (garant al independenței justiției) și 134 (rol esențial în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor) din Constituție.”

Prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1038/2018 prin care a fost avizat favorabil proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, au fost formulate propuneri și în ceea ce privește răspunderea judecătorilor și procurorilor pentru erori judiciare, după cum urmează:

La articolul 96, se introduce un alineat nou, alineatul (8¹), cu următorul cuprins:

„(8¹) Termenul de exercitare a acțiunii în regres este de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii prevăzute la alin. (6), dacă răspunderea disciplinară a fost stabilită înainte de rămânerea definitivă a acestei hotărâri, sau după caz, de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care a fost stabilită răspunderea disciplinară, dacă aceasta este ulterioară datei rămânerii definitive a hotărârii prevăzute la alin. (6).”

La articolul 96, alineatul (11) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(11) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, se vor stabili, prin hotărâre a Guvernului, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii, condiții, termene și proceduri pentru asigurarea profesională obligatorie a judecătorilor și procurorilor. Asigurarea va fi acoperită integral de către judecător sau procuror, iar lipsa acesteia nu poate să întârzie, să diminueze sau să înlăture răspunderea civilă a judecătorului sau procurorului pentru eroarea judiciară cauzată de exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență.”

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a apreciat că este necesară modificarea alin. (11) al art. 96, din perspectiva faptului că unii dintre destinatarii reglementării vizând condițiile, termenele și procedurile pentru asigurarea profesională obligatorie a judecătorilor și procurorilor sunt entități din afara sistemului judiciar (este vorba despre

societățile de asigurare), fiind preferabilă o reglementare secundară adoptată printr-o hotărâre de Guvern, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

Un exemplu, în acest sens, există deja în reglementarea primară, respectiv art. 78 alin. (2) din Legea nr. 303/2004, potrivit căruia despăgubirile prevăzute de lege în cazul în care viața, sănătatea ori bunurile magistraților le sunt afectate în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu acestea se acordă în condițiile stabilite prin hotărâre a Guvernului, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

• **Referitor la durata formării inițiale a auditorilor de justiție în cadrul Institutului Național al Magistraturii (INM),** prin Legea nr. 242/2018 s-a modificat alin. (3) al art. 16 din Legea nr. 303/2004, astfel:

„(3) Durata cursurilor de formare profesională a auditorilor de justiție este de 4 ani. După primul an de cursuri, auditorii vor urma stagii de pregătire practică pentru perioade de câte șase luni la: instanțe, parchete, penitenciare și cabinete de avocatură. În ultimul an de stagiu, cursanții vor efectua stagii de practică și la alte instituții cu relevanță pentru pregătirea profesională. Instituțiile la care se vor efectua stagiile de practică și durata acestora sunt stabilite de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea Institutului Național al Magistraturii, pentru fiecare ciclu de învățământ. Stagiile vor fi organizate pe baza unor protocoale de colaborare între Institutul Național al Magistraturii și instituțiile cu relevanță pentru pregătirea profesională.”

De asemenea, a fost modificat alin. (1) al art. 22, în sensul că „Durata stagiului este de 2 ani.”

Referitor la perioada de stagiu, deși aceasta este destinată în parte continuării formării profesionale, se poate observa că, în conformitate cu art. 23 din Legea nr. 303/2004, stagiul are un caracter practic, magistrații stagiați participând la soluționarea cauzelor date de lege în competența acestora.

În conformitate cu art. 112 din Legea nr. 303/2004, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 242/2018, dispozițiile prevăzute la art. 16 alin. (3), art. 19, art. 26 și art. 28 urmează să intre în vigoare începând cu anul școlar 2019 - 2020.

Având în vedere această situație, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1038/2018 prin care a fost avizat favorabil proiectul de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, s-a decis și reiterarea propunerilor pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 formulate anterior de Consiliul Superior al Magistraturii și transmise Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, referitoare la concursul de admitere la INM, formarea profesională inițială, examenul de absolvire al Institutului, stagiul judecătorilor și procurorilor, examenul de capacitate.

În subsidiar, în măsura în care nu ar fi fost însușite aceste propuneri, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a propus ca dispozițiile nou introduse vizând formarea inițială să se aplice auditorilor de justiție care vor susține concursul de admitere la INM începând cu anul 2020.

Propunerea de amânare a dispozițiilor privind noua structură a examenului de admitere la INM, a formării profesionale inițiale și a stagiului judecătorilor și procurorilor a avut în vedere asigurarea unui interval de timp suficient pentru pregătirea sistemului și a INM, avându-se în vedere și durata concursului de admitere la Institut în noua formulă (se anunță cu cel puțin 6 luni înainte, durează în medie cel puțin 8-9 luni). În consecință, nu era asigurat timpul necesar pentru adaptarea legislației secundare, în condiții de transparență decizională și pentru organizarea logistică a concursului în noua sa formă (verificarea condiției de bună reputație și a aptitudinii psihologice, asigurarea persoanelor care vor face aceste verificări pentru un număr foarte mare de candidați – câteva mii).

Plenul a reținut și că nu au fost corelate dispozițiile privind amânarea intrării în vigoare cu toate instituțiile incidente – au rămas neamânate dispozițiile art. 16 alin. (4) și (5), art. 22 alin. (1), art. 27-29, deși, în mod evident, acestea nu se justifică a fi aplicate în condițiile amânării intrării în vigoare a duratei de 4 ani a cursurilor de formare profesională a auditorilor de justiție.

Ulterior, Consiliul a reiterat propunerea de prorogare a dispozițiilor menționate, în acest sens fiind sesizat ministrul justiției și Guvernul României.

Propunerea formulată de Consiliu a fost însușită, într-o altă formă, prin O.U.G. nr. 7/2019, actul normativ stabilind pentru formarea inițială a auditorilor de justiție admiși la INM în anul 2019 o procedură similară celei reglementate anterior intrării în vigoare a Legii nr. 242/2018, în care durata cursurilor de formare profesională a auditorilor de justiție este de 2 ani, iar durata stagiului judecătorilor și procurorilor admiși până în anul 2019 la INM este de 1 an.

• **Referitor la aspectele invocate în ceea ce privește pensionarea magistraților,** prin Legea nr. 242/2018 a fost modificat și alin. (3) al art. 82 din Legea nr. 303/2004, după cum urmează:

„(3) De pensia de serviciu prevăzută la alin. (1) beneficiază, la cerere, înainte de împlinirea vârstei de 60 de ani, și judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și judecătorii și magistrații-asistenți de la Curtea Constituțională cu o vechime între 20 și 25 de ani numai în aceste funcții, în acest caz cuantumul pensiei fiind micșorat cu 1% din baza de calcul prevăzută la alin. (1), pentru fiecare an care lipsește din vechimea integrală în aceste funcții.”

Însă, prin art. V din O.U.G. nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, termenul de intrare în vigoare a acestei norme legale a fost prorogat pentru data de 1 ianuarie 2020.

Din perspectiva impactului modificărilor asupra viitoarei structuri de personal a instanțelor și parchetelor, după cum se cunoaște, la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii a existat și există o preocupare permanentă pentru asigurarea independenței reale a sistemului judiciar, inclusiv din perspectiva desfășurării în condiții optime a activității judecătorești.

În aceste condiții, în raport cu nevoile reale ale sistemului, echilibrarea schemelor de personal, prin modalitățile prevăzute de lege și regulamente – suplimentări de posturi, redistribuiri de posturi între instanțe/parchete, respectiv rearondări teritoriale vor fi

analizate, în continuare, în concret, la nivelul Consiliului, urmând a fi formulate propunerile/măsurile corespunzătoare, conform competențelor în domeniu.

Astfel, având în vedere că, în prezent, nu au intervenit, efectiv, modificări legislative în materia pensionării, s-a apreciat că nu va exista un impact deosebit asupra structurii de personal de la nivelul instanțelor judecătorești, prin raportare și la situațiile anterioare, când modificări legislative preconizate au determinat un aflux de cereri de pensionare, fără a fi însă nevoie de măsuri tranzitorii. În mod constant, posturile vacante se ocupă prin procedura concursului de admitere sau prin cel de promovare în funcții de execuție.

În perioada 2015 – 2017, situația eliberărilor din funcția de judecător prin decret al Președintelui României se prezintă astfel:

- în anul 2015 – 104 persoane, din care 86 prin pensionare (circa 83% din numărul total de eliberări);

- în anul 2016 – 149 de persoane, din care 135 prin pensionare (circa 91% din numărul total de eliberări);

- în anul 2017 – 146 de persoane, din care 137 prin pensionare (circa 94% din numărul total de eliberări).

- în anul 2018 – 229 de persoane, din care 226 prin pensionare (circa 99% din numărul total de eliberări).

De asemenea, până la data de 6.03.2019 au fost publicate 41 de decrete de eliberare din funcția de judecător ca urmare a pensionării.

Raportat la numărul eliberărilor din funcție prin decret ca urmare a pensionării, din anii precedenți, se constată că, din totalul judecătorilor care îndeplinesc condițiile de pensionare, în general, o treime dintre aceștia formulează și cerere de eliberare din funcție.

Cu titlu comparativ, un număr foarte mare de eliberări din funcție prin pensionare s-a înregistrat în anul 2009, când au fost 350 de judecători eliberați din funcție prin pensionare. Din numărul total de judecători din anul respectiv, numărul judecătorilor eliberați din funcție prin pensionare a reprezentat un procent de 9% și nu au existat blocaje în activitatea instanțelor, în ciuda numărului mare de plecări din sistem.

La data de 6.03.2019, la nivelul parchetelor, dintr-o schemă de 3024 de posturi de procuror (din care 54 posturi sunt din fondul de rezervă), sunt vacante 502 posturi de procuror, repartizate, pe grade de jurisdicție, astfel:

- Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (inclusiv Direcția Națională Anticorupție și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism) – 108 posturi vacante (gradul de ocupare este de 83,20%);

- parchete de pe lângă curțile de apel – 27 posturi vacante (gradul de ocupare este de 92,05%);

- parchete de pe lângă tribunale – 105 posturi vacante (gradul de ocupare este de 86,94%);

- parchete de pe lângă judecătorii – 231 posturi vacante (gradul de ocupare este de 83,80%);

- parchete militare – 31 posturi vacante (gradul de ocupare este de 66,67%).

În perioada 2015 – 2018, situația eliberărilor din funcția de procuror prin decret al Președintelui României se prezintă astfel:

- în anul 2015 – 80 persoane, din care 50 prin pensionare (circa 63% din numărul total de eliberări);
- în anul 2016 – 85 de persoane, din care 62 prin pensionare (circa 73% din numărul total de eliberări);
- în anul 2017 – 138 de persoane, din care 89 prin pensionare (circa 64% din numărul total de eliberări)
- în anul 2018 – 136 de persoane, din care 102 prin pensionare (circa 75% din numărul total de eliberări).

Față de numărul eliberărilor din funcție prin decret ca urmare a pensionării din anii precedenți, se constată că, din totalul procurorilor care îndeplinesc condițiile de pensionare, în general, o treime dintre aceștia formulează și cerere de eliberare din funcție.

Raportat la numărul actual de persoane care vor avea peste 20 de ani vechime în funcție la data de 01.01.2020, respectiv 884 de procurori, pe algoritmul menționat ar putea fi estimat un număr de 295 pensionări, ceea ce reprezintă aproximativ 12% din numărul actual de procurori.

• **În ceea ce privește modificările legislative referitoare la compunerea completurilor de judecată**, relevante sunt dispozițiile art. 54 alin. (1¹) și (2) din Legea nr. 304/2004, așa cum acestea au fost modificate prin Legea nr. 207/2018:

„(1¹) Contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală de către judecătorii și tribunale în cursul judecății în primă instanță, de către judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la aceste instanțe se soluționează în complet format din 2 judecători.

(2 Apelurile și recursurile se judecă în complet format din 3 judecători, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.”

Propunerea referitoare la compunerea completurilor de judecată a fost inițiată de Consiliu, dat fiind specificul căilor de atac, în principal, în materie penală. Astfel, contestațiile formulate împotriva hotărârilor pronunțate în materie penală de către judecătorii și tribunale în cursul judecății în primă instanță, de către judecătorii de drepturi și libertăți și judecătorii de cameră preliminară de la aceste instanțe au natura unor veritabile căi de atac, justificând judecarea acestora de un complet format din doi judecători. În privința apelurilor, prin propunerea ca acestea să fie judecate de un complet format din 3 judecători s-a urmărit evitarea situațiilor de divergență, prin stabilirea unui număr impar de judecători.

În contextul adoptării Legii nr. 207/2018, dată fiind lipsa resurselor umane necesare implementării noilor reglementări, la data de 23 iulie 2018, Consiliul Superior al Magistraturii a adresat Guvernului României solicitarea de a dispune de urgență măsurile necesare pentru modificarea dispozițiilor art. IV din Legea nr. 207/2018, în sensul ca dispozițiile privind judecarea apelurilor în complet de 3 judecători să se aplice cauzelor înregistrate în primă instanță după data de 1 ianuarie 2019, apelurile în cauzele înregistrate în primă instanță înainte de data de 1 ianuarie 2019 urmând a se judeca în complet format din 2 judecători, cu excepția cazurilor în care legea prevede altfel.

Astfel, în contextul în care schemele de personal din sistemul de justiție sunt unele subdimensionate, s-a apreciat că punerea în practică a dispozițiilor menționate începând cu

data intrării în vigoare a Legii nr. 207/2018, cu tot ceea ce presupune aceasta (stabilirea noii compuneri a completelor de apel, prin includerea unui al treilea judecător, refacerea planificărilor etc.) se va dovedi extrem de dificilă, în special pe perioada vacanței judecătorești.

Din perspectiva impactului modificărilor legislative asupra structurilor de personal a instanțelor și parchetelor, prin art. VI din O.U.G. nr. 92/2018 s-au prevăzut următoarele:

„Art. VI - (1) Dispozițiile art. 54 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privitoare la judecarea apelurilor în complet format din 3 judecători se aplică apelurilor formulate în procese pornite începând cu data de 1 ianuarie 2020. În procesele pornite începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență și până la data de 31 decembrie 2019 inclusiv, apelurile se judecă în complet format din 2 judecători.

(2) În cauzele penale, dispozițiile art. 54 alin. (2) din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privitoare la judecarea apelurilor în complet format din 3 judecători se aplică la judecarea apelurilor în cauzele care au fost înregistrate în primă instanță începând cu 1 ianuarie 2020. Apelurile formulate în cauzele penale înregistrate în primă instanță începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență și până la data de 31 decembrie 2019 inclusiv, se judecă în complet format din 2 judecători.”

În consecință, în condițiile prorogării dispozițiilor legale menționate, în prezent nu există un impact major asupra activității instanțelor din această perspectivă.

• **Referitor la reorganizarea prerogativelor Plenului și ale secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii**, menționăm că separarea carierelor a fost un deziderat susținut de Secția pentru judecători a Consiliului, fiind transpus la nivel legislativ prin dispozițiile art. 1 alin. (2) din Legea nr. 303/2004, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 242/2018, după cum urmează:

„(2) Cariera judecătorului este separată de cariera procurorului, judecătorii neputând interfera în cariera procurorilor și nici procurorii în cea a judecătorilor.”

Nu se poate susține că prin separarea carierelor ar fi afectate integritatea Consiliului și rolul său constituțional, în condițiile în care, atât anterior modificării intervenite prin Legea nr. 234/2018, cât și ulterior acestui act normativ, Legea nr. 317/2004 prevede atribuții distincte atât pentru Plenul Consiliului, cât și pentru secțiile corespunzătoare ale acestuia.

De altfel, referitor la separarea carierelor, în Raportul Comisiei de la Veneția adoptat în cea de-a 116-a sesiune plenară din 19-20 octombrie 2018 se arată că modificarea propusă este binevenită. Chiar dacă atât judecătorii, cât și procurorii fac parte din autoritatea judiciară, regulile aplicabile acestora diferă din multe puncte de vedere și trebuie să fie gestionate de organisme sau structuri diferite¹.

¹ „The proposed change is therefore in principle to be welcomed, subject to the considerations under the following section. Even if judges and prosecutors are both part of the judicial authority, and if they can cross the border during their career, the rules are different on many points and must be managed by different bodies or structures. The hierarchical control of prosecutors, the main substantial difference, has consequences in the fields of management and discipline”. (par. 136)”

În ceea ce privește participarea membrilor societății civile la actul decizional, prin O.U.G. nr. 92/2018 a fost modificat alin. (3) al art. 29 din Legea nr. 317/2017 în sensul că „*reprezentanții societății civile participă, cu drept de vot, la lucrările Plenului Consiliului Superior al Magistraturii*”. De asemenea, potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea Plenului nr. 1073/2018, membrii societății civile participă la comisiile de lucru care pregătesc lucrările Plenului și pot participa și la comisiile de lucru ale secțiilor.

• **În ceea ce privește aspectele sesizate referitoare la reorganizarea Inspecției Judiciare**, potrivit art. 65 alin. (3) din Legea nr. 317/2004, așa cum a fost modificată prin Legea nr. 234/2018, Inspecția Judiciară acționează potrivit principiului independenței operaționale în raport cu Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești, parchetele de pe lângă acestea și în relația cu celelalte autorități publice, exercitându-și atribuțiile de analiză, verificare și control în domeniile specifice de activitate, în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia.

În ceea ce privește evaluarea activității Inspecției Judiciare, relevante sunt dispozițiile art. 68 din Legea nr. 317/2004:

„Art. 68 - (1) *Evaluarea calității managementului Inspecției Judiciare se face anual, printr-un audit extern independent.*

(2) *Finanțarea auditului prevăzut la alin. (1) se face din bugetul Inspecției Judiciare. Selectarea entității care va efectua auditul se face cu respectarea prevederilor legale privind achizițiile publice.*

(3) *La procedura de achiziție publică nu pot participa entități din sectorul public sau entități din sectorul privat la care statul este acționar.*

(4) *Raportul de audit se întocmește în primele 3 luni ale anului și cuprinde, în mod obligatoriu, recomandări privind modul de îndeplinire a atribuțiilor manageriale, organizarea eficientă, comportamentul și comunicarea, asumarea responsabilităților de către conducerea Inspecției Judiciare, precum și recomandări privind necesitatea de reducere sau, după caz, de suplimentare a posturilor acesteia.*

(5) *În termen de maximum 5 zile de la primirea raportului de audit, inspectorul-șef procedează la comunicarea acestuia Consiliului Superior al Magistraturii.”*

Pe de altă parte, referitor la aceste aspecte, în dezbaterile la nivelul Consiliului superior al Magistraturii s-a invocat insuficiența măsurilor de responsabilizare, prin prisma acestei modalități de evaluare a calității managementului Inspecției Judiciare.

De asemenea, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 940/2018 a fost avizat negativ proiectul de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 77/2018 pentru completarea art. 67 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii. Prin O.U.G. nr. 77/2018 a fost completat art. 67 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii cu dispoziții care să reglementeze expres modul de exercitare a interimatului în situația expirării mandatelor de inspector-șef și inspector-șef adjunct, precum și în situația în care vacantarea acestor funcții intervine din alte motive decât expirarea mandatului. În esență, Plenul a reținut că nu este oportună implicarea Guvernului României în desemnarea persoanelor care asigură interimatul în ipoteza vacantării funcțiilor de inspector-șef și inspector-șef adjunct ai

Inspecției Judiciare. În condițiile în care, în contextul normativ de la momentul adoptării O.U.G. nr. 77/2018, atât atributul de numire, cât și cel de revocare din funcțiile de inspector-șef și inspector-șef adjunct reveneau Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, tot acesta era în măsură să dispună și delegarea în funcția de inspector-șef/inspector-șef adjunct, cu acordul persoanelor respective.

În ceea ce privește procedura de numire a inspectorului-șef, Consiliul are în vedere posibilitatea inițierii unor demersuri pentru modificarea reglementării actuale, în sensul de a transfera atribuțiile comisiei de concurs prevăzute de lege către Plen, urmând ca acesta să aibă rolul determinant în procedura de selecție.

• **Referitor la modificarea dispozițiilor Legii nr. 317/2004 sub aspectul revocării membrilor Consiliului Superior al Magistraturii**, trebuie menționat că aceasta a intervenit tocmai ca urmare a recomandărilor Comisiei de la Veneția.

Urmare a modificării intervenite prin Legea nr. 234/2018, art. 55 alin. (1) lit. c) prevedea că revocarea din funcția de membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii se poate dispune oricând în timpul mandatului, în cazul în care persoanei în cauză îi este retrasă încrederea de către majoritatea judecătorilor sau procurorilor, după caz, care funcționează efectiv la instanțele sau parchetele pe care aceasta le reprezintă.

Referitor la acest aspect, Comisia de la Veneția a recomandat eliminarea soluției legislative privind revocarea din funcția de membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii atunci când persoanei în cauză îi este retrasă încrederea de către majoritatea judecătorilor sau procurorilor, după caz, care funcționează efectiv la instanțele sau parchetele pe care aceasta le reprezintă, Comisia de la Veneția reținând că un astfel de mecanism implică o evaluare subiectivă și poate împiedica reprezentanții aleși să ia decizii în mod independent².

Prin Decizia nr. 196 din 4 aprilie 2013, Curtea Constituțională a constatat că membrii aleși ai Consiliului Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile constituționale în baza unui mandat reprezentativ, și nu a unui mandat imperativ, membrul Consiliului Superior al Magistraturii fiind alesul și reprezentantul întregii categorii ale cărei interese sunt reprezentate de organul colegial din care acesta face parte, astfel că nu poate fi revocat

² 143. The most problematic is the third ground, allowing the revocation of elected SCM members by withdrawal of confidence, i.e. by vote of the general meetings of courts or prosecutors' offices (procedure explained in new Article 55, para. (3)). The Venice Commission has consistently objected to the introduction of such a mechanism, because it involves a subjective assessment and may prevent the elected representatives from taking their decisions independently.⁵⁹ A vote of confidence is rather specific to political institutions, and is not suitable for institutions such as judicial councils, and even less for individual members of such councils. The Commission stated in its 2014 Opinion on the review of the Romanian Constitution "[...] a person elected to an important position such as membership of a judicial Council should not be subject to recall merely because the electorate do not agree with the decisions which are made. It should be the duty of persons elected to such positions to bring their own independent judgement to bear on the important decisions the SCM has to deal with without having to anticipate a possible recall. Furthermore, such a rule is difficult to reconcile with SCM's disciplinary functions. Revocation for very strict conditions, such as failure to attend meetings or otherwise neglecting duties may be stipulated by the law on the organisation and functioning of the SCM." The Commission noted in that context that the Constitutional Court had declared this mechanism unconstitutional.⁶⁰

decât în condițiile nerespectării atribuțiilor în cadrul acestuia, iar nu a mandatului încredințat de alegătorii săi.

Acestea au fost considerentele care au stat la baza modificării acestor dispoziții prin O.U.G. nr. 92/2018, în reglementarea în vigoare art. 55 alin. (1) lit. c) având următorul conținut:

„(1) Revocarea din funcția de membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii se poate dispune oricând în timpul mandatului, în următoarele cazuri: (...)

c) secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii a constatat, pe baza raportului întocmit de Inspekția Judiciară, că persoana în cauză nu și-a îndeplinit sau și-a îndeplinit în mod necorespunzător, în mod grav, repetat și nejustificat, atribuțiile prevăzute de lege.”

De asemenea, prin O.U.G. nr. 92/2018 a fost reglementată și o procedură de revocare din funcție în acest caz, cu oferirea unor garanții suplimentare, inclusiv a dreptului la apărare pentru persoana vizată.

Pe de altă parte, în dezbaterile existente la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii s-a invocat și faptul că nu s-a răspuns întrutotul recomandărilor Comisiei de la Veneția, revocarea din funcția de membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii putând interveni și în situațiile în care persoanei în cauză i-a fost aplicată o sancțiune disciplinară ușoară.

De asemenea, s-a subliniat că există o inegalitate de statut între membrii Consiliului, în condițiile în care pentru reprezentanții societății civile nu există reglementată o procedură de revocare din funcție.

• **Referitor la dezbaterile publice pe tema protocoalelor încheiate cu Serviciul Român de Informații**, Consiliul Superior al Magistraturii a analizat aspectele invocate, în scopul clarificării acestei chestiuni.

În ședința din 4 octombrie 2018, Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a luat act de declarația reprezentanților curților de apel, adoptată la întâlnirea președinților și vicepreședinților curților de apel cu reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Justiției, eveniment ce a avut loc în perioada 27-28 septembrie 2018, la Suceava. În Hotărârea nr. 855/2018, Secția a reținut *„necesitatea ca justiția să fie îndeplinită de judecători independenți, cu respectarea principiilor fundamentale care guvernează activitatea puterii judecătorești într-un stat de drept.*

Independența justiției, asigurarea dreptului la un proces echitabil și adoptarea deciziilor autorităților judiciare doar în temeiul legii constituie imperative pentru toate organele judiciare implicate în activitatea de desfășurare a justiției.

Conformarea la exigențele legii implică desfășurarea de activități procesuale numai în temeiul acesteia, iar actele subsecvente încheiate în executarea legii trebuie să se conformeze întocmai dispozițiilor normative, cu respectarea strictă a competențelor atribuite de lege tuturor entităților implicate.

Evaluarea depășirii acestor competențe, precum și a desfășurării de activități judiciare în temeiul unor acte care nesocotesc aceste exigențe legale este exclusiv în

competența judecătorului chemat să aplice legea la cazul concret și să asigure toate garanțiile unui proces echitabil, hotărârea astfel pronunțată impunându-se a fi respectată.

Consiliul Superior al Magistraturii urmează să aprecieze dacă modalitatea de aplicare a Protocoalelor a produs efecte de natură să afecteze independența justiției după finalizarea de către Inspekția Judiciară a controlului tematic dispus de Plen la data de 19 aprilie 2018”.

În consecință, Consiliul Superior al Magistraturii a manifestat o preocupare permanentă pentru a lămuri dacă aceste protocoale au fost de natură să afecteze independența justiției, luând măsuri pentru identificarea protocoalelor și desecretizarea acestora. Totodată a fost sesizată Inspekția Judiciară pentru a analiza aspectele semnalate privind protocoalele încheiate cu Serviciul Român de Informații.

În privința efectelor acestor acte asupra unor proceduri judiciare concrete, Consiliul apreciază că revine instanțelor judecătorești competența de a verifica respectarea dispozițiilor legale și a tuturor garanțiilor unui proces echitabil.

În concluzie, față de toate aspectele menționate, nu se poate reține lipsa de implicare a Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile în care acesta a analizat toate proiectele de acte normative transmise spre avizare și a formulat propriile propuneri referitoare la legile din domeniul justiției, parte din acestea fiind chiar însușite în procedura parlamentară sau, ulterior, prin ordonanțele de urgență ce au modificat aceste legi. De asemenea, Consiliul a reiterat în mai multe rânduri o serie de propuneri pentru clarificarea cadrului legislativ.

De altfel, necesitatea modificării legilor justiției a fost sesizată în mai multe rânduri de Consiliul Superior al Magistraturii, încă din anul 2015, fiind inițiată o amplă consultare a sistemului judiciar cu privire la toate proiectele transmise Consiliului spre avizare. Trebuie reținut că o parte din modificările intervenite prin O.U.G. nr. 7/2019 sunt urmarea demersurilor inițiate de Consiliu, în contextul în care modificările legislative intervenite nu au fost susținute de alocarea corespunzătoare a resurselor umane.

Totodată, Consiliul a manifestat o preocupare permanentă pentru implementarea recomandărilor ce vizau activitatea sa formulate în rapoartele MCV și ale Grupului de state împotriva corupției (GRECO).

**Judecător Lia SAVONEA,
PREȘEDINTELE CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII**

